

Igaz vagy hamis? Tévhitek és bizonytalanságok a SARS-CoV-2 koronavírussal kapcsolatban

1. A vírus egy kínai laboratóriumból származik.

Semmilyen bizonyíték nincs arra, hogy ez megfelelne a valóságnak. A kutatók szerint a SARS-CoV-2 denevértől vagy tobzoskáktól származhat, egyesek szerint akár mindkettőtől, ugyanis azt is elképzelhetőnek tartják, hogy rekombináció eredménye lehet. Az új típusú koronavírus mindenképpen evolúció eredménye lehet, ezt támasztja alá az a tény is, hogy az S-protein receptorkötő doménje (RBD) nagyon specifikusan kapcsolódik az ACE2 receptorhoz, ami természetes szelekcióra utal és nem génmanipulációra.

2. Az új koronavírus mutálódott náthavírus.

A koronavírusok a Coronaviridae családba tartoznak, a náthát okozó vírusok a Picornaviridae családba. A fertőzés következtében kialakult tünetek hasonlóak lehetnek. Egyes koronavírusok obligát humánpatogének, mások állatokat fertőznek. A SARS és a MERS gazdaszervezetei kezdetben állatok voltak, ezekről kerültek át az emberi szervezetbe.

3. A COVID-19 az influenza egyik típusa.

Az influenzavírus az Orthomyxoviridae család tagja, vírusgenomjának típusa, habár RNS képviseli, nagymértékben különbözik a koronavírusok genomjától. A SARS-CoV-2 vírussal való fertőzés valóban influenzaszerű tünetekkel járhat (fejfájás, köhögés, hőemelkedés) és enyhe, közepes vagy súlyos lefolyású, akár végzetes kimenetelű lehet. Mindkét fertőzés

tüdőgyulladásához vezethet, de a koronavírussal való fertőzés gyakrabban idézhet elő súlyosabb tüneteket, halálozási rátája változó, általában 1-3% közötti.

4. Az új koronavírust csak az idős emberek kaphatják el, a gyerekek nem.

Az új koronavírus minden korosztályt megfertőzhet, viszont az idősek, illetve a már egyéb betegségekben (pl. asztma, cukorbetegség, szív és érrendszeri vagy daganatos betegségek) szenvedők nagyobb kockázatnak vannak kitéve és a fertőzés súlyosabb lefolyású. A gyerekek sem immunisak a fertőzésre, de náluk a fertőzést követően sokkal enyhébb tünetek jelentkezhetnek.

5. Legalább 10 perces kontaktus szükséges a fertőzés átadásához.

Habár a fertőzött személlyel való hosszabb érintkezés növeli a fertőzés átadásának kockázatát, 10 percnél rövidebb idő is elegendő egy fogékony szervezet fertőzéséhez.

6. A tünetmentes vírushordozók terjesztik a vírust.

Nincsenek egyértelmű bizonyítékok arra, hogy azok a személyek, akiknél egyáltalán nem jelentkeznek tünetek, átadhatják a fertőzést. Ugyanakkor egyes fertőzött személyeknél csak nagyon enyhe, nem specifikus, ezért nehezen felismerhető tünetek jelentkeznek. A vírusok terjesztésének kockázata a betegség kezdeti szakaszában, az ún. prodromális szakaszban a legnagyobb, amelyre még csak enyhe tünetek jellemzőek.

7. A szúnyogok terjesztik a vírust.

Jelenleg nincs tudományosan alátámasztott bizonyíték arra, hogy a COVID-19 kórokozóját állati vektorok is terjeszthetik. Az új koronavírus, a koronavírusok zöméhez hasonlóan, légúti fertőzést okoz, ami főként cseppfertőzéssel terjed.

8. A kutyák és macskák terjesztik a koronavírust.

Nincsenek bizonyítékok arra, hogy a háziállatok terjesztik a kórokozót. A vírus fő fertőzési forrását a fertőzött emberek képezik, akik köhögéssel, tüsszentéssel, nyállal, orrváladékkal juttatják a kórokozót a külső környezetbe.

9. A SARS-CoV-2 vírus vizelettel és széklettel egyaránt terjedhet.

Habár egyes kutatások arra utalnak, hogy más koronavírusokhoz hasonlóan, a SARS-CoV-2 is kimutatható a székletmintákban, egyelőre nincsenek egyértelmű bizonyítékok arra, hogy fekális úton is terjed.

10. A Kínából érkező termékek terjesztik a koronavírust.

Külső környezetben, különböző tárgyak felületén a vírus változó ideig őrzi meg fertőzőképességét. Az aeroszolokban a vírusok 3 óra után is kimutathatók, rézfelületeken több mint 4 óra után. Kartonpapíron 24 órán keresztül fertőzőképesek maradnak, míg leghosszabb ideig (2-3 napig) a műanyag felületeken és a rozsdamentes acélon őrzi meg

stabilitásukat. A magyar Országos Tisztifőorvosi Hivatal (OTH) tájékoztatása szerint a koronavírus miatt semmilyen külön eljárást nem indokolt elrendelni a Kínából érkező küldeményekkel kapcsolatban.

11. A kínai ételek terjesztik a vírust.

Habár a koronavírusok megőrzik stabilitásukat alacsony hőmérsékleten és fagyasztás során, megfelelő élelmiszer-higiéniával elkerülhető az élelmiszerek szennyezése és a vírus terjesztése. A WHO ajánlása szerint a fertőzött vagy fertőzés-gyanús személyek kerüljék az ételek készítését más személyek számára, ugyanis a vírusok rákerülhetnek az élelmiszerekre. A vírusok elvesztik fertőzőképességüket 60 °C feletti hőmérsékleten, így a főtt ételek semmiképpen nem jelentenek veszélyt a vírus terjedése szempontjából.

12. A hideg vagy meleg időjárás elpusztítja a vírust és fékezi terjedését.

Annak ellenére, hogy bizonyos számítógépes modellezések szerint a meleg időjárás fékezheti a vírus terjedését, az eddigi felmérések azt igazolták, hogy a vírus az időjárási és éghajlati viszonyoktól függetlenül megőrzi fertőzőképességét.

13. Az egészségügyi maszkok védenek a fertőzés ellen.

A kórházi személyzet által használt professzionális maszkok szorosan rögzülnek az archoz, bizonyos fokú védelmet biztosítva a fertőzések ellen. A kereskedelemben kapható maszkok, amik csak lazán rögzülnek, nem szűrik ki olyan hatékonyan a kórokozókat. A maszk viselése légúti betegségekben szenvedőknek ajánlott, valamint azoknak a személyeknek, akik fertőzött embereket ápolnak. Fontos a maszk megfelelő módon történő felhelyezése és eltávolítása. A maszk viselése mellett ajánlott a gyakori szappanos kézmosás vagy a kéz

fertőtlenítése alkoholos kézfertőtlenítővel. De akkor mégis miért jó maszkot viselni? A maszk, vagy maszkot helyettesítő anyagok viselése elsődlegesen más, egészséges személyeket óv meg a fertőzés veszélyétől, amennyiben a maszkot viselő személy fertőzött.

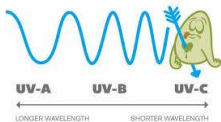
14. Az egész test alkohollal vagy klórtartalmú szerekkel való permetezése, lemosása elpusztítja a vírust.

Habár az alkohol- és klóralapú fertőtlenítőszer hatások a különböző felületekre, tárgyakra jutott vírusok ellen, nem ajánlatos ezeket az egész test felületén alkalmazni, mert sérüléseket okoznak, a szervezetbe már bejutott kórokozókat pedig nem pusztítják el.

15. Az antibiotikumok hatásosak az új koronavírus ellen.

Az antibiotikumok baktériumok vagy gombák ellen hatnak. Tekintettel arra, hogy az új koronavírus, mint a neve is mutatja, vírus, és semmi köze a baktériumokhoz vagy gombákhoz, nincs értelme a fertőzés megelőzésére antibiotikumot szedni, mert a vírusos fertőzés ezáltal nem kerülhető el, viszont megzavarja a bélmikrobiota tevékenységét. Előfordulhatnak azonban olyan esetek, hogy a koronavírusos betegek kórházi ápolása során antibiotikumos kezelést alkalmaznak az esetleges bakteriális szövődmények elhárítására.

16. A vírus ellen UV-lámpákkal is védekezhetünk.

Bár a baktériumok és vírusok érzékenyek az UV-sugarakra, az UV-lámpákat nem szabad bőrfelületeken levő kórokozók elpusztítására használni, mert a kibocsátott UV-C sugarak az emberi szervezetre is káros hatásúak.

17. A kézzárító gépek hatékonyan pusztítják a vírust.

A meleg levegőt fújó kézzárítók nem védenek az új koronavírus ellen. A kézzárító, az alapos szappanos kézmosás után, egyszerűen a kéz szárítására alkalmas.

18. A gyakori forró fürdő elpusztítja a kórokozót.

Az egészséges emberi szervezet hőmérséklete, függetlenül a külső körülményektől, 37 °C körüli és ez a hőmérséklet kedvez a humánpatogéneknek. A forró fürdő nem véd a vírushatástól, csak esetleges égési sérüléseket okoz.

19. A gyakori vízivás és az orr sóoldatos ecsetelése meggátolja a fertőzést.

Nincs bizonyíték arra, hogy a közönséges náthás fertőzéseknél, orrduguláskor alkalmazott sóoldat megakadályozná a vírushatás kialakulását. A gyakori vízivás sem véd a fertőzéstől, ugyanis a kórokozó elsősorban a légutakon keresztül jut a szervezetbe.

20. A fokhagyma fogyasztása véd a koronavírus-fertőzéstől.

A fokhagyma bizonyítottan antimikrobiális hatású, számos baktérium fejlődését gátolja. Nincs viszont bizonyíték arra, hogy védene az új koronavírus ellen, hacsak azáltal nem, hogy segít betartani a 2 m távolságot.

21. A különböző házi praktikák védenek a COVID-19 ellen.

Nincs bizonyíték arra, hogy a forró teák fogyasztása, valamint különböző illóolajok, fűszernövények alkalmazása véd az új típusú vírusfertőzés ellen, legfeljebb kellemes hangulatot teremt az otthonmaradáshoz. A leghatékonyabb védelmet a gyakori, legkevesebb 20 másodpercig tartó szappanos kézmosás és a beteg emberekkel való érintkezés kerülése biztosítja.

22. A tüdőgyulladás, illetve az influenza elleni védőoltások védenek az új koronavírus ellen

A jelenleg alkalmazott, tüdőgyulladások elleni védőoltások baktériumok (*Streptococcus pneumoniae*, *Haemophilus influenza*) egyes gyakoribb szerotípusai ellen vannak kifejlesztve és nem nyújtanak védeltséget az új koronavírussal szemben. Az influenzavírus elleni védőoltások szintén csak az éppen aktuálisan forgalomban levő altípusok ellen hatékonyak és nem védenek más vírussal szemben. A SARS-CoV-2 egy új humánpatogén vírus, amely ellen egyelőre nincs védőoltás. A WHO támogatásával a kutatók már világszerte dolgoznak az új koronavírus elleni oltóanyag kifejlesztésén.

23. Lélegzet-visszatartással, lázméréssel meg lehet állapítani a fertőzöttséget

Azt már mindenki tapasztalta, hogy a légúti fertőzések esetén, a légutak irritáltsága miatt, nehezebben vesszük a levegőt, viszont az, hogy valaki hosszabb ideig vissza tudja tartani a lélegzetét, még nem utal arra, hogy nem fertőzött a SARS-CoV-2 vírussal. A vírusfertőzést követően a tünetek 2-14 napos lappangási idő után jelentkeznek. A láz más fertőzés tünete is lehet, nem csak a COVID-19-é, de mindenképpen oda kell figyelni, ha valaki belázasodik. A

hőszkennerek segítségével ki lehet szűrni a normálisnál magasabb testhőmérsékletű személyeket, akik esetleg a koronavírus-fertőzést követően lázasodtak be. A fertőzés lappangási szakaszában, amikor még nem jelentek meg a tünetek, a hőszkennerek nem alkalmasak a fertőzött személyek kiszűrésére.

Források:

<https://jamanetwork.com/journals/jama/fullarticle/2762997>

<https://www.nature.com/articles/s41591-020-0820-9>

<https://www.medicalnewstoday.com/articles/coronavirus-myths-explored>

<https://www.fda.gov/food/food-safety-during-emergencies/food-safety-and-coronavirus-disease-2019-covid-19>

<https://www.who.int/csr/sars/en/WHOconsensus.pdf>

<https://www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJMc2004973>

<https://www.nih.gov/news-events/news-releases/new-coronavirus-stable-hours-surfaces>

Összeállította
dr. Papp Judit adjunktus
BBTE Magyar Biológiai és Ökológiai Intézet